

Bouw en techniek | Biedt werk-
garanties voor de nieuw op te
leiden gespecialiseerde vaklieden

Onderwijs | Zorgt voor
mbo-aanbod gericht op
energietransitie, circulariteit
en klimaatadaptatie

mbo- convenant

Voldoende en
gespecialiseerde
vakkrachten voor
de energietransitie

Rijksoverheid | Zorgt voor
continuïteit in de bouwstroom

Convenant mbo-aanbod ´klimaattechniek´

Ondergetekenden

De MBO Raad, vertegenwoordigd door de voorzitter de heer T. Heerts. *Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)*, vertegenwoordigd door de directievoorzitter mevrouw H. Vlug. *Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO)* vertegenwoordigd door de voorzitter de heer H. Hillen. *FNV*, vertegenwoordigd door de voorzitter de heer H. Busker. *CNV*, vertegenwoordigd door de voorzitter de heer A. van Wijngaarden. *Bouwend Nederland*, vertegenwoordigd door de voorzitter de heer M. Verhagen. *Aannemersfederatie Nederland*, vertegenwoordigd door de voorzitter mevrouw R. Siertsema. *Koninklijke OnderhoudNL*, vertegenwoordigd door de voorzitter de heer H. den Boer. *Techniek Nederland*, vertegenwoordigd door de voorzitter de heer D. Terpstra. *FME*, vertegenwoordigd door de voorzitter mevrouw I. Dezentjé Hamming-Bloemink. *Netbeheer Nederland*, vertegenwoordigd door mevrouw I. Thijssen. *De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap* mevrouw I. van Engelshoven, handelend als bestuursorgaan. *De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties* mevrouw K.H. Ollongren handelend als bestuursorgaan

Hieronder tezamen genoemd: partijen

Overwegen het volgende:

- Nederland moet, om aan de klimaatdoelen van Parijs te voldoen onder meer alle gebouwen verduurzamen. Dat betekent een verduurzamingsopgave van ongeveer 50.000 woningen jaarlijks in 2021 en ruim vóór 2030 een jaarlijkse opgave van 200.000 woningen. Daaraan moet een verduurzamingsopgave van 1 miljoen utiliteitsgebouwen (commercieel en maatschappelijk) worden toegevoegd. Deze inspanningen moeten ertoe leiden dat in 2030 vanuit de gebouwde omgeving 3,4 Mton minder CO₂ wordt uitgestoten ten opzichte van het referentiescenario, zoals is opgenomen in het ontwerp-Klimaatakkoord;
- ook dient de gebouwde omgeving in 2050 volledig circulair, klimaatadaptief en gedigitaliseerd te zijn;
- zoals in de gesprekken over het ontwerp-Klimaatakkoord (sectortafel Gebouwde Omgeving) naar voren is gekomen zal de wijkgerichte aanpak vanaf 2021 van start gaan op basis van een door gemeenten vast te stellen transitievisie warmte, waarin het tijdspad waarbinnen wijken worden verduurzaamd is vastgelegd. Op korte termijn wordt gestart met het aardgasvrij c.q. aardgasvrij-ready maken van 100.000 bestaande woningen in het bezit van woningbouwcorporaties;
- gelet op de urgentie van de energietransitie, circulariteit en klimaatadaptatie moeten op tijd de randvoorwaarden aanwezig zijn om deze maatschappelijke opgaven te realiseren. Eén van die randvoorwaarden is de beschikbaarheid van voldoende vakkrachten, die beschikken over de benodigde kennis en kundigheid. Het EIB heeft berekend dat de vereiste capaciteit vanaf 2017 tot 2050 verdrievoudigd van 20.600 fte in 2017 naar 63.000 fte in 2050 (EIB, Klimaatbeleid en de gebouwde omgeving-2; 2018);
- het realiseren van de genoemde opgaven vergt versnelling en vernieuwing van de uitvoeringspraktijk door het gelijktijdig vernieuwen van vakmanschap, technologieën en werkprocessen (o.m. onder invloed van digitalisering) en door integratie van disciplines;
- het Bouw en Techniek Innovatie Centrum (BTIC i.o.) is een samenwerkingsverband van de bouw- & technieksector, overheid en primaire kennisinstellingen. Het BTIC ontwikkelt meerjarige missie gedreven kennis- en innovatieprogramma's en stimuleert de toepassing van innovaties in de bouw- en technieksector. Daartoe werkt het BTIC samen met regionale innovatiecentra voor de bouw- & technieksector, aan de ontwikkeling van proeftuinen voor innovatie. Op structurele basis zijn mbo-scholen betrokken bij de programmering van het BTIC, zodat ontwikkelde kennis en innovatie zijn weg vindt naar leerprogramma's. Daarnaast stimuleert het BTIC actief de betrokkenheid van mbo-scholen bij de ontwikkeling van proeftuinen;
- in het voorliggende convenant wordt aangesloten bij het geactualiseerde Nationaal Techniekpact waarin onderwijsinstellingen, werkgevers, werknemers, jongeren, topsectoren, regio's en Rijk gezamen-

lijke doelen hebben geformuleerd om adequaat in te spelen op de dynamiek van de arbeidsmarkt, die voortvloeien uit snelle technologische ontwikkeling;

- dit vraagt om een continue vertaling van nieuwe inzichten naar alle lagen van de primaire kennisinstellingen (MBO, HBO en WO) en (branche)opleidingsinstituten. Alleen op die manier kunnen opleidingen aangesloten blijven bij ontwikkelingen in de bouw, installatietechniek en duurzaamheidsaanpak. Hiermee blijven bouw en techniek op alle niveaus voorzien van een instroom van kennis, vaardigheden en gedrag, die aansluit op de zich ontwikkelende praktijk;
- MBO, HBO en WO voeden op hun beurt de praktijk met kennis uit onderzoek en ontwikkeling, die leidt tot de toepassingen van nieuwe technologieën en passende na- en bijscholing binnen de bedrijfstakken. Dit vergt onder meer vergroting van kenniscirculatie, kennisadoptie en lerend vermogen;
- in de relevante sectorkamers van het SBB voeren sociale partners en onderwijsinstellingen overleg over het realiseren van een doelmatig opleidingsaanbod afgestemd op de behoefte van de (toekomstige) arbeidsmarkt. Hierbij ondersteunt SBB de onderwijsinstellingen en het georganiseerde bedrijfsleven met eenduidige en gevalideerde feiten en cijfers;
- ook bij de voorbereiding van het Klimaatakkoord wordt onderkend dat arbeidsmarkt en scholing sterk bepalend zijn voor tempo van en draagvlak voor de energietransitie. Hiertoe is een speciale Taakgroep 'Arbeidsmarkt en scholing' in het leven geroepen;
- het kabinet heeft in de zogeheten 'Kabinetsappreciatie van het Voorstel voor hoofdlijnen van het klimaatakkoord' aan de Taakgroep 'Arbeidsmarkt en scholing' aanvullende vragen gesteld over Leven Lang Ontwikkelen, de positie van speciale groepen werknemers en knelpunten bij beroepswisseling. De Taakgroep heeft deze vragen uitgewerkt voor het ontwerp-klimaatakkoord in samenwerking met de vijf sectortafels van het ontwerp-Klimaatakkoord;
- in het ontwerp-Klimaatakkoord hebben betrokken partijen – vanuit het besef dat de omvang van de met elkaar verbonden uitdagingen op het gebied van energie- en klimaattransitie om een gezamenlijk, langdurig en sectoroverstijgend commitment vraagt – ontwerp-afspraken gemaakt over een integraal, breed gedragen en pro-actief arbeidsmarktbeleid;
- onder leiding van de genoemde Taakgroep werken organisaties uit het onderwijs, de bouw (incl. GWW), netbeheer & installatietechniek en betrokken overheden aan de ondertekening van een Intentieverklaring 'Arbeidsmarkt en Scholing in Wijkgerichte Aanpak', gericht op sociale innovatie, op ontwikkeling van mensen, technologie en werkprocessen in een lerende wijkenaanpak en op het aantrekken van nieuwe arbeidskrachten. Het voorliggende MBO-convenant bevat een nadere detaillering voor het MBO-aanbod van deze ontwerp-intentieverklaring;
- op regionaal niveau is reeds een groot aantal initiatieven genomen om te komen tot betere afstemming tussen behoeften vanuit de energietransitie van de gebouwde omgeving en de technische opleidingen van bouw en techniek;
- NRTO heeft een samenwerkingsverband met ABU (Algemene Bond van Uitzendondernemingen), OVAL (Vereniging voor Sociale Werkgelegenheid en Re-integratie) en Cedris (Organisatie van dienstverleners op het terrein van vitaliteit, activering en loopbaan) met als doelstelling om mensen via publiek-private samenwerking aan het werk te krijgen en te houden.

Komen overeen:

1. Doel

Partijen willen komen tot:

- o een mbo-aanbod 'klimaattechniek' vanuit bekostigd en niet bekostigd onderwijs dat zich richt op beroepen in de energietransitie, circulariteit en klimaatadaptatie;
- o werkgaranties voor studenten, die na hun afstuderen voldoen aan de beoogde kwalificaties;
- o mogelijkheden voor zij-instroom voor werkzoekenden en werknemers met werkgarantie als ze na een gerichte opleiding voldoen aan de beoogde kwalificaties;
- o vergroting van de instroom naar het mbo door de verhoging van de aantrekkelijkheid van opleidingen en de sector bouw en techniek;
- o een inzet, zoals opgenomen in dit convenant in het kader van een gestage jaarlijkse bouwstroom voortkomend uit aanpassing van gebouwen en installaties ten behoeve van de energietransitie en uit de nieuwbouw van woningen.

2. Afspraken

2.1 Inzet SBB

Op basis van de in art. 2.4 genoemde informatie afkomstig van de sector bouw en techniek faciliteert SBB het doorlopende proces (via marktsegmenten en sectorkamer) om te komen tot een passend en flexibel aanbod dat bestaat uit kwalificatiemogelijkheden in de huidige structuur (kwalificaties, MBO-certificaten en keuzedelen) aangevuld met nieuw in te vullen elementen zoals specialismen in de energietechniek, klimaattechnologie, overige nieuwe technologieën en daarbij benodigde competenties. De eerste resultaten zullen uiterlijk een half jaar na ontvangst van de in art. 2.4 genoemde informatie gereed zijn.

SBB draagt met partijen zo veel mogelijk zorg voor het vinden en erkennen van beroepspraktijkvormingsplaatsen bij deze kwalificatiemogelijkheden en stimuleert bedrijven om deze plaatsen kenbaar te maken in 'mijnSBB' en informatie te verschaffen over opleidingskansen en mogelijkheden via het mbo-portal 'Kies MBO'.

2.2 Inzet MBO Raad

De MBO Raad informeert via de bedrijfstakgroep-structuur haar leden over de ontwikkelingen rondom het Convenant MBO-aanbod Klimaattechniek.

De MBO Raad stimuleert mbo-scholen om in samenwerking met de betrokken leerbedrijven in de regio de aanpassingen, wijzigingen en/of nieuwe kwalificaties, mbo-certificaten, cross overs en keuzedelen gericht op energietransitie, circulariteit en klimaatadaptatie te vertalen naar:

- en passend opleidingsaanbod in de regio, waarmee ook nieuwe doelgroepen worden bereikt
- het onderwijs in de curricula van de betreffende opleidingen met aandacht voor de doorlopende leerlijn vanuit het VMBO naar het HBO
- op-, om- en bijscholing via de derde leerweg.

5

De MBO Raad organiseert in samenwerking met de betrokken partijen een prijsvraag voor de naamgeving van de opleidingsmogelijkheden in het kader van klimaattechniek.

2.3 Inzet NRTO

De NRTO informeert haar leden over de ontwikkelingen rondom het thema duurzaamheid.

De NRTO stimuleert haar mbo-scholen, hbo-scholen en overige opleidingsinstituten om vraaggericht met (groepen van) werkgevers te komen tot een maatwerkeraanbod gericht op energietransitie, circulariteit en klimaatadaptatie. Dit aanbod zal ook in de avond, op zaterdag en via digitale leeromgevingen worden verzorgd.

2.4 Inzet Bouwend Nederland, AFNL, Koninklijke Onderhoud NL, Techniek Nederland, FME en Netbeheer Nederland (hierna: sector bouw en techniek)

De sector bouw en techniek voorziet SBB van informatie over de veranderingen in de beroepen onder invloed van de maatschappelijke opgaven (energietransitie, circulariteit en klimaatadaptatie), de zogeheten arbeidsmarktinformatie. De sector maakt hierbij gebruik van informatie afkomstig van RIF-projecten, Katapult en vergelijkbare initiatieven. Hiertoe wordt in maart 2019 een startbijeenkomst georganiseerd.

De sector bouw en techniek biedt de komende 10 jaar werk-/baangaranties voor studenten en zij-instromers, die bij afstuderen voldoen aan de kwalificatie-eisen op het gebied van de techniek van duurzaamheid (energietransitie, circulariteit en klimaatadaptatie). Na 5 jaar wordt de werk-/baangarantie op effectiviteit en noodzakelijkheid geëvalueerd door partijen.

Verder spant de sector zich in voor:

- voldoende beroepspraktijkvormingsplaatsen voor mbo-studenten
- versterking van de leercultuur binnen bouw- en techniekbedrijven
- informatie, waaruit de aantrekkelijkheid van de nieuwe beroepen blijkt, mede met het oog op het bereiken van nieuwe doelgroepen.

De bouw- en technieksector stimuleert personeel uit de sector

- tot het geven van workshops en gastlessen (zowel praktijkgericht als theoretisch) op mbo-scholen in de regio met het nieuwe kwalificatie-aanbod;
- tot het creëren van co-creatieve en hybride leeromgevingen.

2.5 Inzet vakbonden

De vakbonden stimuleren werknemers om van de scholingsmogelijkheden gebruik te maken en bieden ondersteuning bij het maken van keuzes door middel van loopbaanadvies en de inzet van leerambassadeurs. Verder bevordert de vakbeweging een goede kwaliteit van beroepspraktijkvormingsplaatsen en de totstandkoming van goede banen in de nieuwe beroepen.

2.6 Inzet ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

De bekostiging van het nieuwe onderwijs verloopt via de gangbare procedures van het ministerie van OCW. Dit houdt in dat bekostigde mbo-scholen een rijksbijdrage ontvangen voor studenten in diplomagerichte trajecten, indien zij ingeschreven staan op een door SBB ontwikkelde en door de minister van OCW goedgekeurde mbo-kwalificatie, die voldoet aan de wettelijk gestelde eisen. Voor het vaststellen van de bekostigingsfactor van nieuwe kwalificaties wordt gekeken naar de bekostigingsfactor van de meest vergelijkbare kwalificaties. Aanvullende financiering kan verkregen worden via subsidies, indien partijen een aanvraag indienen en die goedgekeurd wordt.

Het ministerie ziet speciaal kansen voor het Regionaal Investeringsfonds mbo (hierna: RIF), dat bekostigde mbo-scholen de mogelijkheid biedt om aanvullende bekostiging aan te vragen ter stimulering van publiek-private samenwerkingen in de goedgekeurde mbo-kwalificatie, die voldoet aan de wettelijk gestelde eisen. Deze samenwerkingsverbanden kunnen hulp ontvangen bij het indienen van een aanvraag voor een dergelijke publiek-private samenwerking.

6

Gelet op de urgentie van het creëren van een passend mbo-opleidingsaanbod spant het ministerie van OCW zich in om de formele afwikkeling van de hiertoe benodigde procedures vlot te laten verlopen.

Het ministerie van OCW treedt in overleg met vertegenwoordigers van eerdergenoemde bestaande en nieuwe regionale initiatieven, die belemmeringen in wet- en regelgeving ervaren. Het ministerie zal hen adviseren en ondersteunen bij het oplossen van ondervonden belemmeringen; waar mogelijk binnen de bestaande wet- en regelgeving. Indien dit niet mogelijk blijkt, worden andere oplossingen gezocht. E.e.a. krijgt zijn beslag in de Taskforce, die in het kader van de Intentieverklaring 'Arbeidsmarkt en Scholing in de wijkenaanpak' (zie overwegingen) zal worden ingesteld.

2.7 Inzet ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Het ministerie van BZK zet zich beleidsmatig in – conform de afspraken in het ontwerp-Klimaatakkoord en de Woonagenda - voor een gestage jaarlijkse bouwstroom, voortkomend uit de aanpassing van gebouwen in het kader van de energietransitie en uit de nieuwbouw van woningen, waarbij conjuncturele golven zoveel mogelijk worden glad gestreken.

Wat betreft de energietransitie gaat het hierbij om de aanpassing van jaarlijks 50.000 woningen vanaf 2021, met een doorgroei naar 200.000 woningen jaarlijks uiterlijk in 2030 én een nog vast te stellen hoeveelheid maatschappelijke utiliteitsgebouwen. Deze hoeveelheden worden vastgelegd in 'road maps', die per maatschappelijke sector uiterlijk 1 mei 2019 zullen worden vastgesteld.

Wat betreft nieuwbouw zet het ministerie van BZK zich in voor de uitvoering van de opgave zoals door betrokken partijen opgenomen in de nationale woonagenda 2018-2021, d.w.z. 75.000 nieuwbouwwoningen per jaar tot 2025. De ambitie stopt niet in 2025, maar wordt wel als ijkpunt voor de huidige kabinetsperiode gebruikt. Naast deze nationale ambitie zet het ministerie van BZK in op regionale afspraken met de regio's waar de woningmarkt het meest gespannen is en de bouwopgave het grootst. In die afspraken zal de voortgang van specifieke bouwlocaties, die cruciaal zijn voor de regionale bouwopgave, aan bod komen. Daarnaast worden afspraken gemaakt over de plancapaciteit, die voldoende moet zijn voor de continuïteit van de woningbouw op langere termijn. De partijen, die bij de uitvoering

van de nationale woonagenda zijn betrokken, bespreken periodiek de voortgang. Het vasthouden aan de ambities van energietransitie en de nieuwbouw zal bijdragen aan de gewenste continuïteit in de bouwstroom.

2.8 Inzet gezamenlijke partijen

Partijen stimuleren hun 'regionale achterban' (respectievelijk ROC's, AOC's, vakscholen en particuliere opleidingsinstellingen, CIV's, opleidingsbedrijven, fieldlabs, aannemers, installatiebedrijven, netbeheerders, provincies en gemeenten) om op regionale schaal uitvoering en uitwerking te geven aan de afspraken uit dit convenant.

Partijen zullen in bestaande wervingscampagnes aandacht besteden aan de nieuwe opleidingsmogelijkheden in het kader van Klimaattechniek en de daaraan verbonden werkgaranties. Zij richten zich daarbij mede op de instroom vanuit het PO en VO.

Partijen nodigen deskundigen vanuit hun achterban uit voor de in art. 2.4 genoemde startbijeenkomst over Klimaattechniek.

Partijen treden met elkaar in overleg indien de resultaten van de doorrekening van het ontwerp-Klimaatkkoord door het Planbureau van de Leefomgeving en het Centraal Planbureau aanleiding geeft om de gemaakte afspraken in dit convenant aan deze resultaten aan te passen. De doorrekening is in het voorjaar van 2019 beschikbaar.

3. Overige bepalingen

3.1 Periodiek overleg

Alle in dit convenant genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Terugkoppeling vindt plaats binnen de Taakgroep Arbeidsmarkt en Scholing. Binnen de Taakgroep worden tevens afspraken gemaakt over monitoring van de voortgang bij de uitvoering van de afspraken en over de verslaglegging.

3.2 Opzegging

1. Elke partij kan het convenant met inachtneming van een opzegtermijn van één maand schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat dit convenant billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. Onder een zodanige verandering van omstandigheden wordt begrepen door het kabinet vastgestelde bezuinigingen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
2. Wanneer een partij het convenant opzegt, beraden de overige partijen zich over de gevolgen daarvan voor het convenant.
3. Ingeval van beëindiging van het convenant krachtens opzegging is geen van de partijen jegens een andere partij schadeplichtig.

3.3 Ontbinding

1. Onverminderd wat in het convenant is vastgelegd, kan elk van de partijen het convenant door middel van een aangetekend schrijven buiten rechte geheel of gedeeltelijk ontbinden indien de andere partij in verzuim is, dan wel nakoming blijvend of tijdelijk onmogelijk is
2. Indien een van de partijen gedurende een bij dit convenant te bepalen periode ten gevolge van overmacht haar verplichtingen op grond van dit convenant niet kan nakomen, heeft de andere partij het recht dit convenant door middel van een aangetekend schrijven met onmiddellijke ingang buiten rechte geheel of gedeeltelijk te ontbinden, zonder dat daardoor enig recht op schadevergoeding zal ontstaan.
3. Onder overmacht wordt in ieder geval niet verstaan: gebrek aan personeel, stakingen, ziekte van personeel en tekortschieten van ingeschakelde derde partijen.
4. Ingeval van overmacht gaan partijen niet eerder tot ontbinding over dan nadat een termijn van 3 maanden is verstreken, tenzij partijen een andere termijn overeenkomen.

4. Slotbepalingen

4.1 Inwerkingtreding en looptijd

Dit convenant treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en heeft een looptijd van 10 jaar (zie art. 2.4).

4.2 Toepasselijk recht

Op dit convenant is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.

4.3 Afdwingbaarheid

Partijen komen overeen dat de afspraken in deze bestuurlijke intentieverklaring niet in rechte afdwingbaar zijn.

4.4 Publicatie in Staatscourant

1. Uiterlijk binnen één week na ondertekening van dit convenant wordt de tekst daarvan gepubliceerd in de Staatscourant.
2. Bij wijzigingen in het convenant vindt het 1e lid overeenkomstige toepassing.
3. Van toetreden, uittreden, opzeggen of ontbinden wordt melding gemaakt in de Staatscourant.

4.5 Openbaarheid

Het convenant wordt na publicatie in de Staatscourant op de internetsites van de deelnemende partijen geplaatst. Persberichten over het convenant zullen in overleg met de deelnemende partijen en zoveel mogelijk gezamenlijk worden uitgebracht.

**Aldus overeengekomen en in enkelvoud ondertekend,
Op 30 januari 2019, te Zoetermeer**

MBO Raad
de heer T. Heerts

.....
Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)
mevrouw H. Vlug

beroesonderwijs bedrijfsleven

11

.....
Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO)
namens de heer H. Hillen

.....
FNV
de heer H. Busker

.....
CNV
de heer A. van Wijngaarden

.....
Bouwend Nederland
namens de heer M. Verhagen

Aannemersfederatie Nederland
de mevrouw R. Siertsema

Koninklijke OnderhoudNL
de heer H. den Boer

Techniek Nederland
de heer D. Terpstra

FME
namens mevrouw I. Dezentjé Hamming-Bloemink

12

Netbeheer Nederland
namens mevrouw I. Thijssen

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
mevrouw I. van Engelshoven

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
mevrouw K. H. Ollongren

